

M. FOLCH Y TORRES

UN INTERIOR

COMEDIA EN UN ACTE

UN INTÉRIOR

Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
University of North Carolina at Chapel Hill

UN INTERIOR

COMEDIA EN UN ACTE

TRASPLANTACIÓ A LA ESCENA CATALANA D'UN CONTE
ITALIÀ D'ENRICO CASTELNUOVO

per

MANEL FOLCH Y TORRES

Estrenada al TEATRE CATALÀ instalat al de ROMEA, la vetlla
del 6 d'Octubre de 1905

BARCELONA
LLIBRERÍA BAGUÑA
CARDENAL CASAÑAS, 4
1905

Aquesta obra es propietat del seu autor y ningú sense'l seu permís podrà reimprimirla ni traduir-la.

La «Societat de Autores Espanyols» està encarregada de cobrar els drets de representació.

Queda fet el dipòsit que la llei senyala.

A la meva esposa

PERSONATGES

DONYA FILOMENA.—50 anys. Una bona senyora; caràcter débil; excessivament sumisa a la voluntat del marit més que per escrupulositat del compliment dels seus debers d'esposa, per l'esporuguitament en que la té'l geni del seu home. Vesteix bata de color fosch.

MUNDETA.—23 anys. Cambrera que ha posat estimació a la casa. Molt sensible a las penas de la senyora y pacienta als renys del senyor. Endressada, entenimentadeta. Roba senzilla; devantal blanch.

DON JOAQUIM.—55 anys. D'humor naturalment negre, però extremosament exacerbat per las que li passen. S'enfila per qualsevol motiu y crida y diu cosas groixudas, endevinantse en las sevas mateixas exageracions que no es la insensibilitat del cor lo que'l fa parlar sino la exaltació dels nervis. Té un convenciment íntim de que es feble de voluntat y vol enganyarse a n'ell mateix aparentant unas energias que no li passen del coll. Porta bati y *babutxas*, gasta *lentes* pera llegir; *lentes* d'or.

DOCTOR SALVAT.—45 anys. Metje de la casa y amich y canceller del matrimoni. Tot un caràcter. A estonas finament satirich. Coneix perfectament de quin peu se dol *Don Joaquim* y sab dominarlo sense crits. Vestit de carrer. Abrich de rigorós hivern.

RAMONET.—25 anys. Criat aixelebradet. Mal resignat al humor del seu amo: si l'aguanta es pel ganxo de la cambrera, de la que n'está agradat. Du intencions formals. Vesteix negre; corbati blanch.

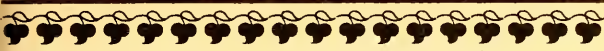
REPARTIMENT

PERSONATGES	ACTORS
DONYA FILOMENA.	<i>D.ª Carme Parreño.</i>
MUNDETA.	» <i>Antonia Baró.</i>
DON JOAQUIM.	<i>D. Jaume Borrás.</i>
DOCTOR SALVAT.	» <i>Jaume Martí.</i>
RAMONET.	» <i>Joan Doménech.</i>

Direcció escénica: D. JAUME BORRÁS

Lloch de l'acció: a Barcelona.—Epoca actual.

Punt de vista: el del director.

ACTE UNICH

DECORACIÓ

Saleta de confiança amoblada ab riquesa y bon gust. Porta al fons ab el corresponent *portier*, que dona a un corredor. A la dreta, balcó ab galeria y cortinatjes. A la esquerra, un escalfa-panxas. Un vetllador, un parell de butaquetas y una cadira auxiliar a vora l'escalfa-panxas. Al ángul de la dreta una *chaise longue*, taula de saló y mobles complementaris. El demés moblatje y decorat de la sala a discreció del director d'escena. Del sostre'n penjará una lámpara de gas o d'electricitat. Timbre eléctrich. Tot que respiri el major *confort* possible.

Plou y de tant en tant se sent que'l vent llensa la pluja contra'ls vidres del balcó. Es una nit de Desembre molt freda.

Al alsarse'l teló la escena estaré deserta; el llum baixet si es de gas; sense donar si es eléctrich, y l'escalfa-panxas encés però no ab molt foch.

No hi ha altra entrada y sortida que la del fons.

ESCENA PRIMERA

MUNDETA, RAMONET

(*La primera porta alguns tions en una cistelleta.*)

MUNDETA

(*Acostantse al escalfa-panxas*). Si s'haurá apagat... Veyám; Ramonet ¿vol fer el favor d'alsar un xich més la tapa? (*Deixa'ls tions vora l'escalfa-panxas y se'n va a donar llum.*)

RAMONET

Prou... (*Alsant la tapa y examinant el foch.*) No; encara

hi ha forsa caliu, però si'ns haguessim entretingut una mica més...

MUNDETA

Donchs donguis pressa perque'ls senyors están a punt d'alsarse de taula.

RAMONET

¿Ahont ha deixat els tions?... Ah, ja'ls veig. (*Els va posant a dintre l'escalfa-panxas.*) Y ara la manxa.

MUNDETA

Ay, que me l'he deixada a la cuina. Vaig a buscarla.

RAMONET

No, no cal; jo'n duch una sempre assobre que no me la vendria per cap diner.

MUNDETA

(*Estranyada.*) ¿Vosté té una manxa?

RAMONET

(*Inflant las gallas y bufant.*) Miri, aquesta.

MUNDETA

Vaja, plaga, enllesteixi.

RAMONET

(*Després de bufar el foch.*) ¿Ho veu dona? Y pensar que si vosté volia fora de tots dos aquesta manxa.

MUNDETA

(*Rient.*) Vent y tot ¿oy? D'aixó si que'n té bona provisió... al cap.

RAMONET

(*Després de bufar novament el foch.*) No senyora, no: pera vosté guardo un vent especial aquí, (*Al cor.*) que quan surt pel canó de la manxa fa unas passadetas que ni un rossinyol. (*Fa soroll de petons.*)

MUNDETA

Bo ¿ja hi som? ¿Quántas vegadas tinch de dirli que l'aquet ram no'n vuy saber res?

RAMONET

Té rahó, té rahó, sino que...

MUNDETA

Estigui, estigui per la feina.

RAMONET

¿Y que no ho sab que l'estimo y que no'm puch estar de tirarli quatre floretas quan be s'escau?

MUNDETA

¿Y que no se'n recorda de lo que varem pactar?

RAMONET

Es que vosté'm va dir que quan posés més enteniment ne parlariam del nostre assumpto y com que ja n'he posat d'enteniment es per aixó que vuy parlarnhi. M'estich de fumar, no vaig al café las festas que'm toca sortir—que ja sab que'm quedo a ensenyarli d'escriure,—m'he desem-pellegat dels companys ¿qué més vol?

MUNDETA

Que no sigui tan xerraire.

RAMONET

D'aixó si que no me'n podré estar; me ve de familia. No sé si li he dit may que'l pare era aucellaire y que pera fer parlar cotorras no tenia preu.

MUNDETA

(Rient.) Miri que n'hi ha un tip de vosté.

(En Ramonet se las torna a entendre ab l'escalfa-panxas. Pausa curta. Se sent el soroll de la pluja contra'ls vidres.)

MUNDETA

¡Verge quina nit!

RAMONET

Ja pot dirho, ja y ¡quin día! Be's coneix prou qu'es Sant Tomás. Si avuy no he obert cinquanta vegadas la porta poch se'n hi ha faltat: el sereno, el vigilant, l'espiter del gas, l'escombriaire, el porter, el repartidor del diari... Tot-hom ab las ditxosas bonas festas. ¡Lo que'ls deu fer que las tinguém bonas o dolentas! Ah; ara que hi penso; vosté que fa anys qu'es a la casa deu saberho: ¿Que també l'hem de presentar el servey la décima?

MUNDETA

No home, no; però ja se'n recordan els senyors de nosaltres. Es a dir, els altres anys, perque la senyoreta, qu'es molt bona, els ne feya memoria. ¡Si vosté la conegués!... Aquest any no ho sé qué farán, perque creguim que aquesta casa no sembla la mateixa d'ensá que n'es fora la senyoreta Pilar.

RAMONET

Ja's necessita pit pera fer lo que va fer.

MUNDETA

Y més estimant als seus papás com ella'ls estimava y encara'ls deu estimar.

RAMONET

Oh, y menos mal si ell hagués sigut rich, però segons vosté'm va dir...

MUNDETA

Si; es un jove qu'ensenyava al colégi d'aquí al devant. Guapo y ben plantat, aixó si, però si l'haguessin girat de cap per avall no li hauría caigut ni un céntim d'assobre.

RAMONET

Y ara diu que son...

MUNDETA

A un poble de mala mort de la província de Lleida. Ja's pot pensar si deuen ballarla magra. La senyora, donya Filomena, ara ja'ls perdonaria, però'l qu'es el senyor...

RAMONET

Donchs jo trobo qu'es el millor pensament que podria fer.

MUNDETA

Prou que s'ha provat de donarnhi entenent, però ni'n vol sentir parlar. Quan el senyor doctor no ha conseguit res...

RAMONET

¿El senyor Salvat?

MUNDETA

El mateix. ¡Y aixó que n'ha fet de provaturas pera convencer al senyor de que'ls havia de perdonar!

RAMONET

Oh, y sembla que'n fa molt cas don Joaquim del senyor Salvat, y aixó que'l doctor es molt més jove qu'ell.

MUNDETA

¿Si'n fa cas diu? Com que si pel doctor no hagués sigut, don Joaquim s'hi hauria quedat d'aquella pulmonia que va venir ara fa dos hiverns.

RAMONET

Ja ho he sentit a dir qu'es un gran sabi.

MUNDETA

Sí, però'm sembla que aquesta la perdrá... Calli, que'm sembla que venen els senyors.

ESCENA II

MUNDETA, RAMONET, DONYA FILOMENA, DON JOAQUIM

(*Donya Filomena porta una panera ab el menester pera fer «crochet»; don Joaquim un diari. Ella seu devant de vetllador; ell devant de la taula.*)

DONYA FILOMENA

Mundeta, serveixins el café.

MUNDETA

Tot seguit, senyora. (*Se'n va.*)

DON JOAQUIM

També hi fa fret aquí. (*A Ramonet.*) ¿Que no ha encés l'escalfa-panxas?

RAMONET

Si senyor, si.

DONYA FILOMENA

Atihi més el foch. (*Ramonet obeeix.*)

DON JOAQUIM

Y tanqui millor el balcó.

RAMONET

Ja n'está de ben tancat.

DON JOAQUIM

(*Sempre malhumorat.*) No senyor; o sinó vingui aquí ahont soch jo y ja'l sentirá l'aire que passa.

RAMONET

Es natural, fa tant vent que's fica per tot arreu. (*Se dirigeix al balcó y prova d'ajustarlo més.*)

DON JOAQUIM

Lo qu'es que vosté no fa may res ben fet.

RAMONET

¿Volen res més els senyors?

DON JOAQUIM

No, y vegi d'aquí endavant de complir millor la seva obligació. (*Ramonet desapareix després de fer un esbufech d'impaciencia.*) ¡Desvergonyit!... (*Pausa llarga.*)

ESCENA III

DONYA FILOMENA, DON JOAQUIM, MUNDETA

(*L'última quan s'indiqui.*)

DON JOAQUIM

¿Encara no ve aquest ditxós café?

DONYA FILOMENA

No siguis aixís, home. ¿No veus que la xicota encara no té temps d'haver arribat a la cuina? Pren una mica de paciència.

DON JOAQUIM

Paciència, paciència; ja me l'han ben acabada entre tots. ¡Ja't dich jo que aquet servey...! (*Apareix Mundeta ab una safata ahont hi haurá'l serviment del café.*)

MUNDETA

Quan tinguin gust.

DONYA FILOMENA

(*A don Joaquim.*) ¿Que'l vols pendre al vetllador o a la taula'l café?

DON JOAQUIM

Aquí. (*Donya Filomena fa signe a Mundeta de que porti la tassa a don Joaquim. Mundeta obeeix, passant després a servir a donya Filomena.*)

DON JOAQUIM

(*A Mundeta, pel café.*) Dona, ¿per qué no me'l duya una mica més calent? ¿Qué vol que m'escaldi la boca?

MUNDETA

Com que'l senyor me té advertit...

DONYA FILOMENA

No contesti, dona.

DON JOAQUIM

No, si encara vuy veure com ens manarán els criats.
(*Mundeta va per contestar però donya Filomena la conté.*)

DONYA FILOMENA

Vágissen. (*Mundeta's retira. Don Joaquín pren el café a culleradetas tot llegint el diari; donya Filomena's pren la tassa en dos o tres glops, posantse després a fer «crochet».*)

ESCENA IV

DONYA FILOMENA, DON JOAQUIM

DON JOAQUIM

(*Comentantse pera ell las noticias del diari.*) «El tribunal ha impuesto al procesado la pena de tres meses de arresto, accesorias y costas.» Me'n alegro. Sense respecte a la autoritat no hi ha govern possible. Avuy día tothom vol fer la seva santa voluntat. Els pobles no volen obeir als Governos y'ls fills no volen creure als pares. ¡Per aixó aném tan bé!

DONYA FILOMENA

(*Sospirant.*) ¡Ay!...

DON JOAQUIM

Be ¿qué't passa ara?... ¿Que potser t'has tornat muda? En aquesta casa no més se parla ab sospirs.

DONYA FILOMENA

Estarem alegres si't sembla, després...

DON JOAQUIM

¿Ja tornem a la música de sempre?

DONYA FILOMENA

¿Ho veus si no es millor que calli? Pera havernos d'endar encara no bado boca...

DON JOAQUIM

No senyor; se parla ab tranquilitat, ab calma, com las lemés personas,... com jo... (*A donya Filomena li escapen as llágrimas.*) ¿Més plorallas encara? Voldria que'm diguessis qué passa de nou aquesta nit.

DONYA FILOMENA

Res, res.

DON JOAQUIM

(*Menos aspre.*) Vaja, digas: ¿qué hi ha?

DONYA FILOMENA

Hi ha, hi ha... que penso en las festas que'ns esperan.

DON JOAQUIM

(*Cremat.*) ¡Aquesta si qu'es bona! ¿Que per ventura'n indré la culpa jo si passém malas festas?

DONYA FILOMENA

¿Y qui t'ho diu aixó?

DON JOAQUIM

¿Que per ventura li he dit jo a la noya que fugís de casa? ¿Que soch jo qui l'ha aparellada ab aquell perdulari, ab aquell lladre, ab aquell malfactor?

DONYA FILOMENA

Per Deu, Joaquim; será un perdulari, com tu dius, però un lladre,... un malfactor...

DON JOAQUIM

No es un lladre... no es un malfactor... Si, es lladre, perque'ns ha robat la filla; es un malfactor perque ha mort la pau d'una familia... Y quan jo ho retrech, la *senyora's* posa de la banda del perdut y de la mala filla. Hauria volgut veure si tu t'hi haurias avingut a casarte d'aquesta manera y si ton pare me l'hauria perdonada may semblant feta. No sé per quants alambins me vareu fer passar y bèn a prim va anarhi com no'm planteu al carrer per falta de pergamins.

DONYA FILOMENA

No sé com gosas a dirlas aquestas cosas.

DON JOAQUIM

Era'l modo de pensar de la sogra, de la teva *senyora mamá* que volia que la seva filla fos marquesa o comtesa; que's casés ab un noble. (*Ab ironia.*) Alsa noya, lo que no va conseguir la mare ho ha tingut la filla: jun gendre de sanch blava!

DONYA FILOMENA

Peró, escóltam, Joaquim, tens rahó que't sobra; han sigut crudels, infames; però aixó de consentir que passin privacions, sent rics nosaltres...

DON JOAQUIM

Ah, si; *ya salió aquello*. Donchs mira, mentres jo visqui no haurán ni un céntim ¿ho sents be? ni un céntim. Quan sigui mort que s'aprofitin. Ja ho sé que son molts els que la desitjan la meva mort, però vuy ferlos esperar, perque per ara al món hi estich molt rebé... Si no fossin aquestas plorainas de casa... (*S'aixeca de la cadira y's posa a passejar nerviosament amunt y avall de la sala.*)

DONYA FILOMENA

Home, al menos que poguessin passar aquestas festas...

DON JOAQUIM

(*Aturantse en sech.*) No, no y no. No sé com t'ho haig de dir pera que m'entenguis. (*Torna a passejarse. Pausa. e sent el timbre de la porta.*)

DONYA FILOMENA

¿Trucan?

DON JOAQUIM

(*Tornantse a aturar.*) ¿Qui pot ser que ab una nit com questa...? De segur que aquell animal de Ramonet haurá bert la porta sense mirar per la reixeta. Com si ho vegés.

DOCTOR SALVAT

(*Des de dintre.*) No cal que m'anuncihi; ja'm presentaré mateix.

DONYA FILOMENA

¡La veu del doctor!

DON JOAQUIM

¿El doctor Salvat? ¿Qué redimoni deu voler aquest ome?

ESCENA V

DONYA FILOMENA, DON JOAQUIM, DOCTOR SALVAT, MUNDETA.
(*Aquesta, quan s'indiqui.*)

(*SALVAT entra ab l'abrich posat, treyantse'l barret al entrar a la sala.*)

DOCTOR SALVAT

Molt bona nit tinguin—que ja es desitjar ab la que fa dispensin qu'entri aixís; fa tant fret que no he gosat treurem el gabán al recibidor. (*Se treu l'abrich que deixa caure una cadira juntament ab el barret. Després va a escalar-se las mans al foch.*) ¡Ah, aixó es un gust!... Y ara,

ab més calma... (*Encaixant ab Donya Filomena.*) Bona nit tingui, donya Filomena.

DONYA FILOMENA

Bona nit, senyor doctor.

DOCTOR SALVAT

Molt bona nit, don Joaquim.

DON JOAQUIM

(*Sèch y seguint passejantse.*) Bona nit.

DOCTOR SALVAT

(*A Don Joaquim.*) Y aquets nervis ¿ja fan bondat?

DON JOAQUIM

No me'n parli, que n'estich...

DOCTOR SALVAT

(*Prenent seti al costat de Donya Filomena.*) Y donchs ¿que no li fan efecte els meus cachets?

DON JOAQUIM

Gens ni mica; me trobo com me trobava.

DOCTOR SALVAT

Donchs miri, es el primer *cas* que'm fa quedar malament, perque ja li dich jo qu'es un específich molt actiu. Lo que passa es que vosté no hi posa res de la seva para pera millorar-se.

DON JOAQUIM

Home ¡potser si que'm farà riure! Si aixó depengué de mi ja no necessitaria las sevas visitas ni'ls seus remeys ¿Qué's creu que m'agrada estar malalt?

DOCTOR SALVAT

Donchs, si senyor que depen de vosté, en bona part.

DONYA FILOMENA

¿Veus Joaquim? Donchs jo trobo que té rahó'l doctor.

DOCTOR SALVAT

Y tal si'n tinch. (*A Don Joaquim, que segueix passejant-*
2.) ¿Veu? aixó que fa de passejarse amunt y avall de la
ala, el perjudica més de lo que vosté's pensa.

DONYA FILOMENA

Y es clar.

DOCTOR SALVAT

S'agita, s'agita, y després ho pagan els nervis. Vaja,
seguí, que als temperaments com vosté no'ls hi es bo fer
de llensadora.

DON JOAQUIM

(*Anant a reunir-se ab els altres.*) ¡Oh, els metges! ¡Els
metges! Si haguessim de fer cas de tot lo que'ns diuen ja
aldria que'ns resignessim a passarnos la vida dintre d'un
cobo de vidre; a tall de *florero*.

DOCTOR SALVAT

Bueno, no'n fassi cas, però seguí, que no es pas tan
an sacrifici.

DON JOAQUIM

Per atenció a vosté, al home, al amich. (*Seu.*)

DOCTOR SALVAT

(*Somrient.*) Y sí, lo que vosté vulgui.

DONYA FILOMENA

¿Que pendrà café, senyor Salvat?

DOCTOR SALVAT

Hombre, no vindrá malament; reaccionarém per dins,
a que ho hem fet per fora. (*Donya Filomena fa acció*
2.) *alsarse pera tocar el timbre, però'l doctor la'n priva.*) No's

molesti, donya Filomena. No faltava més... (*S'aixeca y va a tocar el timbre. Al cap de breus moments compareix Mundeta.*)

MUNDETA

¿Qué se'ls ofería?

DONYA FILOMENA

Serveixi café al senyor doctor.

MUNDETA

Molt be diu. (*Desapareix, tornant al cap d'una estona servir el café, després de lo qual se retira.*)

DON JOAQUIM

Donchs, si, senyors; ditxosos els qui com vostés a co de foch poden fer pujar el termómetro a dotze graus; no sé si ho saben que a fora glassa de valent. Vinch de cas d'uns pobres ahont hi he deixat tres nens arraulits de fred. Ja'ls dich jo qu'era un quadro que trencava'l cor. Un qui pis del carrer de Flassaders, gairebé unas golfas; sens vidres a las finestras, sense un mal braser, ab un pare de márfegas per terra que son tots els llits de la casa. Asseguda en una cadira, embolicada ab un trist mocador hi havia una pobre vella ab una febre que se la emportava. Té una bronquitis que se li podria curar si anés a Hospital.

DON JOAQUIM

(*Aspre.*) Y donchs ¿per qué no hi va?

DOCTOR SALVAT

Perque la mare de las pobres criaturas va morir-se l'any passat y, de día, mentres el pare trevalla ¿qui's cuidari d'aquells pobrissons? Costa molt poch filosofar ben assegut en una butaca y a vora l'escalfa-panxas. Ab un pare de máximas tot s'arregla, però vistas d'aprop, las cosas son molt diferentas. Per més falsas que siguin las doctri

nas socialistas, créguim, don Joaquim, jo una vegada al any, al hivern, me'n sento de socialista.

DON JOAQUIM

No te de jurarmho, no; vosté més ó menos encobertament sempre ho ha sigut dels de la flamarada.

DOCTOR SALVAT

Es veritat que no'm recordava qu'estich parlant ab un conservador *a outrance*.

DON JOAQUIM

Y ab molta honra; conservador-maurista.

DOCTOR SALVAT

Vaja, sí; dels que manan. Es la política de tots els qui enen per perdre.

DONYA FILOMENA

(*Ab interés.*) Y, escolti, doctor ¿son molt grans aquests mens que diu?

DOCTOR SALVAT

Ca, no senyora; el més gran te cinch anys.

DONYA FILOMENA

¡Els meus fills del meu cor!

DON JOAQUIM

Peró, escolti, y dispensi, suposo que'l motiu de la seva visita no será exlussivament el d'esplicarnos tristesas.

DOCTOR SALVAT

No senyor, no; cregui qu'encara que m'es sempre molt agradable estar ab vostés, no hauría vingut ab una nit com la que fa, desafiant fret, vent y pluja, sense un motiu sério.

DONYA FILOMENA

(*Alarmada.*) ¡Verge Santíssima! El cor me diu que ha succehit una desgracia.

DON JOAQUIM

(*Dissimulant la seva angunia.*) ¿Y quina desgracia vols qu'hagi succehit?

DOCTOR SALVAT

(*Prenent carinyosament las mans a Donya Filomena.*) No, senyora; res d'aixó. Haig d'entregalshi una carta. (*Tre-yéntsela de la butxaca.*)

DON JOAQUIM

¿Una carta? ¿Pera mí?

DOCTOR SALVAT

Pera vosté y la seva senyora. La persona que l'ha escrita vol estar segura de que ha arribat a mans de vostés. N'havía escritas d'altras y...

DON JOAQUIM

Y jo no vuy vèurela tan sols. Ja se de quí es; pera mí ha ben mort aquesta persona.

DONYA FILOMENA

(*Suplicant.*) Doctor...

DOCTOR SALVAT

Don Joaquim, ha de llegir aquesta carta; convé que la llegeixi.

DON JOAQUIM

Li he dit que no.

DOCTOR SALVAT

Donchs, la deixarà llegir a la seva senyora.

DON JOAQUIM

Tampoch.

DOCTOR SALVAT

Donchs la llegiré jo. La Pilar m'ha autorisat pera ferho.

DONYA FILOMENA

(Emocionada.) ¡D'ella!

DON JOAQUIM

Li repeteixo...

DOCTOR SALVAT

(Ab autoritat.) Suposo que'l metje de la casa tindrà dret a llegir una carta. *(Se treu la carta de la butxaca. Don Joaquim, que s'ha anat acostant fins ahont es ell, li pren la carta dels dits d'una revolada.)*

DON JOAQUIM

¿Sab ahont mereix anar a parar aquesta carta? *(Fent acció de tirar-la al escafa-panxas).* Al foch.

DOCTOR SALVAT

(Enèrgich.) ¡Probiho!

DONYA FILOMENA

(Aixecantse, soptada.) ¡No, Joaquim, per Deu!

DOCTOR SALVAT

Déixim fer a mi, senyora; segui y serenis. *(Donya Filomena plora en silenci. Pausa llarga. Don Joaquim se passa la carta d'una ma al altra sense saber qué ferne; després la treu del sobre qu'esquinça en trossos menuts passant la vista ràpidament pels tres fulls que conté.)*

DON JOAQUIM

Per lo que's veu, a n'aquella ximpla li sobra'l temps. Tres fulls de lletra atapahida! ¡Y quina lletra! Mala filla en tot, fins en caligrafia. *(Llensa ab despreci la carta assobre la taula.)*

DOCTOR SALVAT

¿Decididament no se'n vol enterar? *(Recullint la carta.)* Donchs, ab el seu permís...

DON JOAQUIM

Com vosté vulgui; ni la Filomena ni jo esperém cartas d'aquesta mena, ni volém saber res de... Mentrestant acabaré de llegir el diari. (*Fa veure que está abstret totalment en la lectura; pero no pert ni un mot de la carta. Se deixa'l joch a discreció del actor.*)

DOCTOR SALVAT

(*Llegint.*) «Estimats papás»...

DON JOAQUIM

(*Ab estranyesa.*) ¿En catalá? Es la primera vegada... Ah, be, si; ara no'm recordava que l'altre també la té la seba de ser dels de la fals.

DOCTOR SALVAT

¿Me vol deixar llegir? (*Tornant a la lectura.*) «Estimats papás: torno a escriuros després de tant temps. Ja sé que no'm contestareu, ni goso a demanárvosho, però encara que hagi perdut la esperança de rebre carta vostra y fins potser la de tornarvos a veure, no vuy que us penseu que ja no'm recordo de vosaltres y que ja no us estimo. (*Donya Filomena ploriqueja.*)

DON JOAQUIM

¡Quín comensament més pretenció! Potser si qu'encara tindrà rahó ella.

DOCTOR SALVAT

Home, ¿vol fer el favor de cuidar-se de la seva política? ¿Que ja s'ha enterat de las declaracions del seu *ilustre jefe*? (*A Donya Filomena.*) Per Deu, no's desconsoli aixís. (*Reprement la lectura.*) «Estich tan enfeinada, que no sé quan la podré acabar aquesta carta, y es per aixó que no li poso fetxa. De tots modos vuy que la rebeu abans de Nadal, abans d'aquesta diada que te pera mi tants recorts... ¡Com passen els anys! Sembla qu'era ahir que guarníam el pessebre ab la *abuelita* y que'ls cosinets y las cosinetas

venían a casa pera cantar tots junts las cansonetas de Nadal. Fins el papá's posava de bon humor y jo deya a tothom:—No es pas veritat que tingui mal geni'l papá, ¿no ho veyeu com riu?—Peró tot ha cambiat: la *abuelita* es morta, cosins y cosinas s'han escampat, jo ja fa temps que no soch nena y ja no m'estich ab vosaltres!... (*Don Joaquim tús pera dissimular la seva emoció.*)

DOCTOR SALVAT

(*Ab intenció.*) ¡Sant Pau! (*Llegint.*) «... y ja no m'estich ab vosaltres... Que tingueu un bon principi y un bon acabament d'any; sigueu ben ditxosos y no us recordeu de cap pena.»

DONYA FILOMENA

(*Ap.*) ¡Filla del meu cor!

DON JOAQUIM

Paraulas, paraulas... El formulari de sempre.

DOCTOR SALVAT

(*Llegint.*) «D'aquestas penas, ho confesso, jo us he donat la més grossa; he disposat del meu cor contra la vostra voluntat y veyentvos decidits a casarme ab un home a qui no estimava, vos he desobehit. Es la meva primera desobediencia, però molt grave. ¡Oh, papás meus! Si us digués que para estalviarvos una llágrima hauría donat la meva vida no'm creuríau...»

DON JOAQUIM

No, ben segur.

DOCTOR SALVAT

(*Seguint la lectura.*) «Y ab tot, us diría la veritat. Però lo que no podía donarvos era'l meu jurament, el meu amor. Jo estimava a n'en Lluís ab tota la meva ánima, com ara l'estimo, com espero estimarlo sempre.»

DON JOAQUIM

¡Declaracions de novela! Resultats de deixar llegir llibrots a las noyas. Però la meva dona...

DONYA FILOMENA

¡Joaquim! ¡Per Deu! No m'agonihis més. (*D. Joaquim va a contestar, però's queda ab la paraula a la boca veyent que'l Doctor Salvat segueix la lectura.*)

DOCTOR SALVAT

(*Llegint.*) «Peró encara que reconech que la meva culpa va ser grossa, he esperat mesos y mesos el vostre perdó, vaig esperar una paraula vostra ó al menos las vostras convencions. Aquesta indiferencia'm fa més mal que'ls renys... Prou; no vuy que us cregueu que'm penso qu'heu estat ab mi massa rigorosos»...

DON JOAQUIM

Ja s'han canbiat els papers; ja es ella la que acusa.

DONYA FILOMENA

(*Ap.*) ¡Pobreta!

DOCTOR SALVAT

(*Llegint.*) «No; sempre sereu pera mi'ls meus papás estimats. Hi ha vegadas que'm penso estar parlant ab vosaltres, com quan tu, papá, 'm portavas al teatre, y quan ab tu, mamá, anavam a fer visitas o a passejar. Aquí a n'aquet desterro gairebé no hi ha ahont anarhi a passeig; però tampoch me vaga. En Lluís, quan acaba de la classe, está cansat y jo també n'estich, perque trevallo d'un cap de día al altre... Ah, volía dirli a la mamá que pera arribar a ser bona mestressa no hi ha com haverho de fer tot. No tinch minyona, com podeu suposar, aixís es qu'he tingut d'apendre de planxar, cuinar... Alguna vegada, cap a últims de mes, tinch una preocupació molt curiosa: la de si podrém menjar. Aquet dupte'm fa un efecte tot estrany.»

DONYA FILOMENA

(*Plorant.*) ¡Pobre Pilar! (*El Doctor mira intencionadament a Don Joaquim, que segueix llegint el diari com si res hagués sentit, per més que ha d'endevinar-seli la seva emoció*)

creixent. El Doctor Salvat, després de tocar amistosament una nú a Donya Filomena com pera consolarla, segueix la lectura.)

DOCTOR SALVAT

(Llegint.) Siga com se vulga, arriba'l dia de cobrar la mesada, que ja es molt, perque, segons diu en Lluís, hi ha mestres que aquet dia no'ls arriba may. Pero ¡quina mesada! ¡Setze duros!

DON JOAQUIM

Pitjor per ella. Perque fugía de casa, perque abandonava als seus pares.

DOCTOR SALVAT

«Al arribar vaig ser molt criticada de las *senyoras* del poble per la meva *excessiva elegancia*, y—veyas mamá—encara duya'l vestit de piqué que vaig estrenar l'any passat. Ara—tranquilísat—ja no gasto luxos; fins m'he desfet d'aquella *soguilla* d'or que tu'm vares regalar quan vaig fer divuyt anys; hi han gastos que no tenen espera. Ara... a més... Ah, sí; tenía el capritxo de donarvos a la posdata la gran noticia, però no'm puch esperar més, el cor se me'n hi va y no puch aturar la ploma.» (Pausa curta. *Espectació de Donya Filomena y de Don Joaquim.*) «La gran noticia es que'l día 26 del mes passat vaig tenir un nen...» (Donya Filomena s'aixeca soptadament acostantse al Doctor y mirant fixament la carta. A Don Joaquim li cau el diari dels dits, de sorpresa.)

DONYA FILOMENA

¡Un nen! ¿Peró cóm?

DOCTOR SALVAT

(Ab ironía.) Probablement com els altres, però potser a mateixa Pilar ens en digui alguna cosa més. (Tornant a llegir.) «...un nen, qu'encara que de set mesos...»

DONYA FILOMENA

(*Emocionadíssima y ab impaciencia.*) Digui, digui, doctor ¿está bo el nen?

DOCTOR SALVAT

Ara ho sabrém, esperis... (*Buscant el punt.*) Ah, aquí... «...que encara que de set mesos, está molt gras y es molt aixerit...»

DONYA FILOMENA

¡El meu fillet!

DOCTOR SALVAT

(*Llegint, marcadíssim.*) «Li hem posat Joaquim.» (*Don Joaquim fa un geste forsat d'indiferencia, pero tot seguit, pera dissimular la seva satisfacció's posa a tussir y a passejarse per la sala.*)

(*Irónich.*) Vosté ha agafat un refredat, don Joaquim; vagi, vágissen al llit y avans prenguis una tassa de té ben calent; li convé suar.

DON JOAQUIM

No m'hi sé estar al llit tan d'hora.

DOCTOR SALVAT

(*Ab intenció.*) Ah, vamos. (*Buscant el punt y repetint expressament.*) «Li hem posat Joaquim...»

DONYA FILOMENA

(*Conmoguda, a Don Joaquim.*) ¿Que no ho has sentit? Li han posat el teu nom.

DON JOAQUIM

Comedia, pura comedia.

DONYA FILOMENA

(*Ap. al Doctor.*) Doctor, convéncil... (*El Doctor li fa signe de que es millor acabar la carta.*)

DOCTOR SALVAT

(*Llegint.*) «No devíau esperar ser avis tan aviat y us stranyará que a las altras duas cartas que us havia escrit o us parlés de la novedat que's preparava. Es natural, però no sé per qué m'havía ficat al cap donarvos una sorpresa quan la cosa fos un fet. Esperava que la criatura fos un nen y que si podia dirli al papá, li hem posat el teu nom, potser s'amorosiria una mica. Per amor a ell, papá, ja que no per mí, perque'l pobrissó no té cap culpa de res. Las devas manetas son puras, els seus ulls ignoscents; si'l vostre cor ha d'estar sempre tancat pera mi, que s'obri al menos pel meu fillet. Jo l'ensenyaré d'estimarvos, las prieres oracions que aprengui serán pera'ls seus avis; feu que jo pugui dirli que vosaltres també l'estimeu, que alguna vegada dintre de la casa ahont jo vaig neixer, l'ano-neu amorosament y li envieu petonets ab els aucells que volan y ab els núvols que passen y que l'encomaneu al bon Jesús que s'estima tant als nens.»

DONYA FILOMENA

(*Esclatant el plor fortament.*) ¡Oh, doctor, doctor, no tuch més!

DOCTOR SALVAT

(*També emocionat.*) Però donya Filomena, cálmis. (*Ap. a la mateixa.*) Veurá com tot ho arreglarém. Tots els als fossin de tan bon curar com aquet.

DON JOAQUIM

(*Esforsantse pera demostrar serenitat.*) Las donas no és saben plorar. (*A Donya Filomena.*) Déixal acabar per amor de Deu. Endevant, endevant doctor. La meva senyora filla es tan pesada parlant com escribint.

DOCTOR SALVAT

(*A Donya Filomena, que s'ha anat calmant.*) Vaja, senyora... (*Llegint.*) «Reprench la carta al cap de dos días de haverhi pogut afegir una sola lletra; en Lluís ha estat

malalt ab un xich de febre que l'ha obligat a fer llit. Días ha qu'estava neguitós, intranquil, sense que'm fos possible endevinar qué podia ser lo que'l capficava tant. Al últim, y després de molts prechs, va confessarmho: intrigas del secretari y d'alguns regidors l'havían posat en el cas d'aver de presentar la dimissió. Jo vaig dirli que la presentés si la seva dignitat ho exigía, y aixís ho ha fet.

Confesso qu'estich molt preocupada per la grave determinació que aixó'ns ha obligat a pendre, però no hi ha remey, es cosa decidida y'l deber d'esposa y de mare m'hi obligan.

No goso a dirvos res més, papás meus estimadíssims, per no causarvos una nova pena, que, ab tot, no será tan gran com la que jo sento. Perdoneume aquet nou disgust que involuntariament us dono; jo'm recordaré sempre de vosaltres y pregaré a Deu per vosaltres. Encomaneumi a mi també, que ara més que may ho necessito. *Adios, adios*, papás meus de la meva vida. Compadiuvos de la vostra Pilar.»

DONYA FILOMENA

(*Anguniosa.*) Però, per caritat, ¿qué ha succehit?

DON JOAQUIM

(*Id.*) ¿Qu'és tot aixó? ¿Qué significa?

DOCTOR SALVAT

Es tot lo qu'estich autorisat pera dilshi. Si la Pilar no es més expressiva, ja compendrán que jo no puch...

DONYA FILOMENA

Vosté ho sab, doctor; parli, per lo que més estimi.

DON JOAQUIM

Sí, digui.

DOCTOR SALVAT

(*Ab reticencia.*) Veurá, com que per altra part á vosté tampoch li interessan las noticias d'aquella persona...

DON JOAQUIM

Salvat, Salvat... No m'acabi la paciència. Aquí passa alguna cosa que jo tinch dret a saber y que vosté'm dirá, perque té'l deber de dírmela.

DONYA FILOMENA

Oh, sí, doctor, tréguins d'aquesta angunia. ¡Deu meu!

DON JOAQUIM

Digui ¿qué sab? ¿Qué intenta la meva filla? ¿Quín'una ha tramada aquell?... ¡Deu me contingui!

DOCTOR SALVAT

Ja que s'hi empenyan... parlaré.

DONYA FILOMENA

(*Ab gran afany.*) Oh, sí.

DOCTOR SALVAT

Donchs, senzillament, que lo que la Pilar no ha gosat a dir a vostés, m'ho ha escrit a mi: qu'ella, l' seu marit y' l' seu fill se'n van al Brasil.

DONYA FILOMENA

¡Van a América! ¡Van al Brasil! ¡Joaquim, aixó no es possible! ¡Joaquim, respon, per caritat!

DON JOAQUIM

(*Preocupat. Rápit.*) ¿Al Brasil? ¿Y qué va a ferhi? ¿Ab quín dret? ¿Ab quín consentiment?...

DONYA FILOMENA

¡Joaquim, per l'amor de Deu! Digas que no deixarás marxar a la teva filla.

DON JOAQUIM

(*Aspre.*) ¿Callarás d'una vegada? Deixa explicar al doctor; (*al Doctor.*) Digui, espliquis més clar, perque jo veigo en un mar de confusions.

DOCTOR SALVAT

Donchs, segons me fa saber la Pilar, un amich tení ofert de temps al seu marit un bon empleu a Ultrama qu'en Lluís no's decidia a acceptar per no haber de sortir d'Espanya. Ara, havent dimitit el seu càrrech, bon goi que'ls hi quedi aquet recurs.

DON JOAQUIM

¡Peró aixó es inconcebible! Que se'n hi vagi aquebrétol a América, però que no hi fassi anar a la meva filla

DONYA FILOMENA

¡No, ella no! ¡Ella no!

DOCTOR SALVAT

Aquesta era precisament la intenció del seu gendre; tan es aixís que va pèguntar a la Pilar si creya que, mentre ell fos fora en busca de fortuna, vostés recullirían a n'ell y al nen.

DONYA FILOMENA

(*Sanglotant.*) Oh, sí, sí.

DON JOAQUIM

¿Y qué sabs tu? ¿Que no ho veus que la *senyora* no dignaría entrar a casa sense'l seu *ilustre marit*? Ha succehit punt per punt lo que jo preveya. Tenia d'acabar aixís casantse ab un perdulari, ab un...

DOCTOR SALVAT

Dispensi que sigui d'un altre parer. La Pilar ha obrat com debía. Ella mateixa ho va contestar al seu marit a negarse a fer la seva pretenció: «que disfrutar de las comoditats de casa'ls seus pares sense ell li semblaría un delicte y que fins l'alegría del perdó de vostés, desapareixería per ella si no la podía compartir ab el seu espós. Son paraulas d'ella; aixís mateix m'ho escriu.

DON JOAQUIM

Estava segur de que respondria aixís; es el seu caràcter.

DOCTOR SALVAT

Un hermós caràcter, val a dirho.

DON JOAQUIM

(*Furiós.*) ¡Es un canalla! No'n té prou d'havernos robat a filla, qu'ara se la vol endur a Ultramar, que vol matarla privacions y a disgustos. Delicada com encara deu estar, i fa empendre un viatge, que moltes personas fortas no poden resistir... ¿Y no hi han presiris per aquets delictes? No hi han patíbuls?... Però vosté, Salvat, ho impedirà. No es aixís? ¿A vosté qué li sembla?

DOCTOR SALVAT

Me sembla que jo poca cosa hi puch fer. Ja ho tenen decidit. El día 24 serán a Barcelona, anirán a la fonda y'l día 8 s'embarcarán.

En aquest moment entra Mundeta a recullir el serviment del café.)

MUNDETA

Ab permís.

DONYA FILOMENA

¿Es a dir que arribarán el día 24? ¿Que podran celebrar el nadal ab nosaltres?

MUNDETA

(*Ap. Alegre.*) ¡Oh; ve la senyoreta!

DON JOAQUIM

¿Ab nosaltres? May. May ningú'm donará entenent de rebre a n'aquell poca vergonya que se la vol endur al Brasil.

DOCTOR SALVAT

¿Qué Brasil, ni qué raves fregits? ¿Saben lo que'ls nich? Que l'allotjament de la seva filla y del seu gendre

ha de ser aquesta casa y no una fonda, y que quan siguin aquí no'ls han de deixar marxar, (*a don Joaquim*) y que vosté ja ha fet prou temps el paper de tirá y que ha castigat massa a la seva filla.

MUNDETA

(*Ap. pel Doctor.*) Aixó es un home.

DON JOAQUIM

Potser sí que l'havia de premiar.

DOCTOR SALVAT

Convingut en que va fer mal fet casantse sense'l consentiment de vostés, però, al capdevall, las noyas se casan per ellas y no pels seus pares, y la Pilar, després de tot, ha trobat un home digne...

DON JOAQUIM

No'm fassi dir disbarats, doctor; un home digne que entabana a una noya...

DOCTOR SALVAT

Y que s'hi casa.

DON JOAQUIM

Sí, comptant ab el perdó del pare.

DONYA FILOMENA

(*Suplicant.*) Joaquim...

DOCTOR SALVAT

Ja veu si hi devia comptar gayre que se'n va a América.

DON JOAQUIM

¿Que's creu que m'ho acabo d'empassar lo del viatge?

DOCTOR SALVAT

Ah ¿no ho creu? Donchs, li diré que la seva filla en la carta que m'ha escrit me demana que deixi al seu marit doscents duros que li faltan pera pendre'ls passatges.

DON JOAQUIM

¿Y vosté'ls hi deixarà?

DOCTOR SALVAT

Sí, senyor; a no ser que vosté resolgui acabarho tot de bé en bé donant a la seva filla el dot que li tenia senyalat deixantla viure tranquilament ab el seu marit.

DON JOAQUIM

Es a dir, que vosté vol sortirse ab la seva de totas passadas.

MUNDETA

(*Ap. a donya Filomena.*) Ja veurá com a la fi cedeix.

DONYA FILOMENA

(*Plorant.*) Joaquim meu, pensa qu'es la nostra filla, la nostra única filla. (*Agafa una de las mans de don Joaquim li besa varias vegadas.*)

DON JOAQUIM

Déixam, déixam estar.

DONYA FILOMENA

(*Abrassant a don Joaquim.*) Joaquim, mira que la perrem per sempre més; que tu y jo'ns fem vells y que'ns morirem de tristesa sense que ningú'ns tanqui'ls ulls ni lori la nostra mort.

DON JOAQUIM

(*Fent esforços pera desferse de donya Filomena.*) Prou, cou; déixam d'una vegada.

DONYA FILOMENA

No, no; fins que'ls perdonis, fins que consentis que la nostra filla vingui a casa jo no't deixaré, baldament m'hafés de passar la vida abrassada a tu, Joaquim! ¡Espós eu! (*Esclata'l plor fortament.*)

DON JOAQUIM

Prous llágrimas, Filomena, que més pena'n tinch jo que tu...

DONYA FILOMENA

Joaquim, digas que hi consents. Digaho, o sinó'm perdrás a mi y tot; que jo'm moriré, me moriré!

DOCTOR SALVAT

Vaja, don Joaquim, un esfors més y prou; tot queda olvidat.

DONYA FILOMENA

Oh, sí; me donarás el goig més gran que hauré tingut a la vida.

DON JOAQUIM

(*Ab evident esfors, però donantse.*) Més valdria que em comptes de tant plorar comensessis a arreglalsi habitacions.

DONYA FILOMENA

(*Alegra.*) Oh, Joaquim! ¿Es a dir, que hi consents?

MUNDETA

(*Ap. a donya Filomena.*) Ja li deya jo, senyora.

DON JOAQUIM

¡Jo, jo!... ¿Y tu? ¿Per ventura d'ensá que se'n va anar la Pilar he pogut saber la teva opinió franca y declarada? Planys, sospirs, llágrimas y res més.

DONYA FILOMENA

Peró, si no'm deixavas enrahonar.

DOCTOR SALVAT

Vaja, vaja, no's disputin ara. Y que consti que jo també ne vuy treure'l meu profit de tot aixó. Me convidó a dinar ab vostés el día de Nadal.

DONYA FILOMENA

Sí, vingui, vingui. Doctor, li dech més que la vida.

DOCTOR SALVAT

Donchs, resignis a déuremho sempre, perque la visita
aquesta nit no la puch pas afegir a las dels honoraris.
Disposat a anarsen.)

DONYA FILOMENA

¿Ja se'n vol anar?

DOCTOR SALVAT

¿Vol dir que no es hora?

DONYA FILOMENA

Mundeta, avisi a n'en Ramonet que'l senyor doctor
e'n va.

MUNDETA

Será servida. *(Desapareix.)*

DOCTOR SALVAT

Y vosté, don Joaquim ¿qué no está satisfet?

DON JOAQUIM

Oh, calli, calli, doctor, que'm tiraría de cap per las
arets. La carta... las paraulas de vosté... las llágrimas
aquesta... *(Per Filomena.)* Vaya un paper més lluhit que
sig després de tantas protestas y de tantas resoluciones.
*Tot plegat cau assentat en un silló, sanglotant ab el cap
entre las mans.)* ¡Filla meva, com m'has fet patir y com
estimo encara!

DOCTOR SALVAT

¡Bo! *(Vegent que donya Filomena també plora.)* ¿Volen
que plorém a terceto? Vaja, vaja, prous llágrimas.

ESCENA ÚLTIMA

DONYA FILOMENA, DON JOAQUIM, DOCTOR SALVAT, MUNDETA,
RAMONET

(Els dos últims se quedan a vora la porta.)

RAMONET

¿Es a dir que ara ja hi haurá anguila?

MUNDETA

Y més hi haurá; que desd'ara ja te permís pera ferme
l'amor. Agraeixiho a la senyoreta.

DONYA FILOMENA

Ramonet, ajudi a posar l'abrich al senyor doctor. *(Ra-
monet obeeix.)*

DOCTOR SALVAT

Y ara, santa nit tinguin... *(Va per sortir y torna enrera.)*
Ah... y que pàssin felissas festas.

DONYA FILOMENA

(Estrenyent la mà al doctor.) Gracias a vosté doctor.

DON JOAQUIM

(Encaixant ab el doctor y posantli un bitllet a la mà.)
Tingui.

DOCTOR SALVAT

(Sorprés.) ¿Qué potser me vol donar *aguinaldo*?

DON JOAQUIM

Es pera la pobre familia de que'ns ha parlat avans.
Recománilshi que preguin...

DOCTOR SALVAT

¿Pera que Deu Nostre Senyor li perdoni'ls pecats?

DON JOAQUIM

Pera que'm dongui forsas pera rebre bé... a n'aquell...
Ja'm pot entendre.

DOCTOR SALVAT

(Rient y anant fins a la porta seguit de donya Filomena y de don Joaquim.) Vaja, home, anoménit, que no fa pas de tan mal dir el seu nom: en Lluís, el gendre...

DON JOAQUIM

(Abrassant al doctor.) Gracias, gracias doctor.

TELÓ

ADVERTENCIA

L'autor de la present trasplantació se creu en el cas de declarar que tot el mérit que li correspon per la mateixa es el d'haver donat forma dramática a una acció qu'estava desenrotllada en istil narratiu en el seu original, conservant en la adaptació la part dialogada d'aquell y procurant ajustar-la fidelment al esperit de l'obra matriu.

Ab tot, aquesta escrupulositat no ha pogut ser observada per l'autor d'aquesta comedia, per lo que's refereix a la estructura de l'obra, fins al extrem de que hagi deixat de serli precís, per las exigencias escénicas, suprimir alguna situació, crearne alguna altra, inventar un nou personatge, si be secundari, y modificar quelcom las linias d'altra de las figuras, secundaria també.

En el concepte de haver donat acció plástica a un quadro de la vida de familia que, per altra banda, tenia prou intensitat emotiva en la forma novelesca que va donarli'l seu creador, es sols com l'autor d'aquesta trasplantació pot admetre'ls aplaudiments ab que'l públich va rebre la seva estrena y successivas representacions, donchs, per lo demás, corresponen ben sencers al *signor* Enrico Castelnuovo, al qui el que suscriu se complau en ser el primer a tributarli el testimoni de la més cabal admiració.

MANEL FOLCH Y TORRES

OBRAS DRAMATICAS DEL AUTOR

La cugula.—Drama en tres actes.

De bon tremp.—Drama en tres actes.

Un interior.—Comedia en un acte.

UNA PESSETA